

Posudek vedoucího disertační práce MgA. Miloslava Nováka, DiS.

***„Rekonstrukce paměti barevného (československého) filmu v době jeho digitalizace
v zemích tzv. Orworegionu“***

Filmová a televizní fakulta AMU, Praha 2020

Posudek vypracoval: prof. Mgr. Jiří Myslík

Disertační práce Miloslava Nováka mapuje vývoj péče o filmové dědictví v souvislostech technických a technologických aspektů a zabývá se i problematikou estetickou, etickou a autorskoprávní. Cílem výzkumu bylo analyzovat a navrhnout postupy digitalizace filmových děl z oblasti tzv. Orworegionu, vymezeném znárodněnými kinematografiemi ve vybraných zemích východního bloku po 2. světové válce. Filmy byly natáčeny na méně kvalitní barevné materiály Agfacolor- Orwocolor, které vyžadují jiný přístup a metody digitalizace vzhledem k jejich specifickým senzimetrickým a kolorimetrickým vlastnostem ve srovnání s materiály společnosti Kodak, které byly používány ve většině zemí. Zajímavá je část práce zkoumající méně používaný systém Kodachrom, jehož užívání v Československu již před 2. světovou válkou je v této práci prokázáno.

Autor provedl rozsáhlou rešerši a využívá ve své práci odkazy a citace v kontextu s popisovanou problematikou. Množství obrazového materiálu doplňuje jeho výzkumné postupy a výsledky. Ve druhé kapitole „Digitalizace české kinematografie v kontextu střeoevropském“ jsou zařazené dvě případové studie digitálního restaurování – čb. film „Marketa Lazarová a barevný film „Hoří, má panenko“ – popisující celý proces digitalizace a ukazuje jeho náročnost a složitost vyžadující spolupráci kvalifikovaných odborníků z různých oblastí.

Třetí kapitola „Kritéria autentického vzhledu restaurovaného obrazu“ je věnována barevnosti a světlotonalitě, ostroty a prostorovému rozlišení, poměru stran a velikosti obrazu, časovému rozlišení. Na konkrétních příkladech autor seznamuje čtenáře s výsledky restaurování, kdy tato kritéria nebyla respektována a byl tak významně posunut původní vzhled obrazu. Naopak při respektování kritérií byl digitálně restaurovaný film kladně přijat jak odbornou, tak laickou veřejností. Ukázalo se, že zcela zásadním je kritérium barevnost a světlotonalita. Ta také významně odlišuje filmy, kde byly použity barevné materiály Agfacolor-Orwocolor.

Hlavní experimentální výzkumnou část popisuje autor ve 4. kapitole „Rekonstrukce paměti původního vzhledu obrazu Agfacolor“. Za praktický příklad si vybral barevný film „Posádka na štítě“ (1956) režiséra Františka Vláčila a kameramana Jana Čuříka. Film se dochoval jen na dvou kopiích přibližně ze stejné doby, které se lišily svým barevným podáním a o kterých nebyly k dispozici téměř žádné informace. Nemožnost využít pro digitalizaci originální negativ vedlo k zajímavému srovnání několika digitalizačních metod za použití barevného pozitivního standardu Agfacolor.

Musím konstatovat, že text této kapitoly jsem vzhledem k dlouhodobé nemoci Miloslava Nováka neměl možnost konzultovat. Celou práci ve finální podobě odevzdal na poslední chvíli a v této kapitole se vyskytují chyby a nepřesnosti. Jako příklad mohu uvést nesprávné používání na několika místech českého termínu z oblasti kolorimetrie „běžný pozorovatel“, správně „normální kolorimetrický pozorovatel“. Na str. 176 používá pojem „intenzita světla“ pro definici činitele transmitance – taková fotometrická veličina není. Činitel transmitance se definuje pomocí veličiny „světelný tok Φ “. Na str. 192 u grafu senzimetrické charakteristiky jsou použita rozdílná měřítka na osách x a y . Popis obrázků (č. 65 a 66) je na str 205 u obou shodné a neodpovídá jejich obsahu. Pro relativní srovnání průběhu degradace barviv by mělo být použito stejné poměrné měřítko na obou osách. Tyto a další nepřesnosti zřejmě vznikly při spěšném dokončování práce na poslední chvíli.

Výsledky této práce naznačují výhodnost využití dochovaných laboratorních standardů FLB jako poměrně jednoduché a levné metody doplňující subjektivní postup založený na kvalifikovaném odhadu expertní skupiny.

Autor si v závěru klade otázku, do jaké míry je možné považovat za stěžejní objasnění problému digitalizace a restaurování filmů natáčených na filmové suroviny Agfacolor-Orwocolor. Odpovídá, že problém je zásadní a považuje za nejvhodnější klíč použití kombinace jednotlivých metod objektivních a subjektivních. Práce ukázala důležitost a složitost péče o filmová díla z oblasti tzv. Orworegionu, která tvoří důležitou součást zlatého fondu československé kinematografie z období po 2. světové válce.

Stylistická úroveň práce je dobrá a obrazové přílohy vhodně doplňují text. I přes určité zmíněné výhrady mohu konstatovat, že Miloslav Novák prokázal schopnost samostatné tvůrčí činnosti ve své oblasti výzkumu a práce splňuje požadavky standardně kladené na disertační práci.

Disertační práci doporučuji k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

Projekce (předvedení) filmu je závěrečným článkem celé filmové technologie.

Jaký je Váš názor na percepci digitálně restaurovaných filmů v kině s projekční plochou reflektující versus emitující světlo? Otázka směřuje k novým microLED stěnám.

prof. Mgr. Jiří Myslík

V Praze dne 3.2. 2020